

3 (376)
2020

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Ład wersalski, ład światowy

- 5 Od Redakcji
- 7 *Marek Rewizorski*, Zapomniane dziedzictwo. Liga Narodów i historyczne ścieżki wyłaniania się międzynarodowego porządku handlowego
- 27 *Dariusz Jeziorny*, Stanowisko rządu brytyjskiego wobec reformy Ligi Narodów w 1936 roku
- 51 *Juliusz Jędrzejczak*, Działalność Kazimierza Papée na terenie Wolnego Miasta Gdańska i jego kontakty z prezydentem Hermannem Rauschningiem w świetle nieznanych dokumentów z lat 1933-1934
- 69 *Marek Białokur*, Polityczna i militarna batalia o przyłączenie Wielkopolski do Polski po I wojnie światowej na kartach podręczników do nauczania historii. Casus polskich opracowań dla szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych z przełomu XX i XXI wieku
- 85 *Jadwiga Kiwerska*, Spuścizna zaangażowania Stanów Zjednoczonych w kształtowanie porządku wersalskiego
- 105 *Andrzej Podraza*, Narodziny i koniec (?) wieku Ameryki: Wilsonizm i jego spuścizna a międzynarodowa strategia Stanów Zjednoczonych
- 125 *Mirosław Lakomy*, *Miron Lakomy*, A monster or a hero? How the RT.com framed Donald Trump's agenda during the U.S. presidential campaign 2015-2016
- 143 *Wawrzyniec Konarski*, The Irish Republican Army, or the nationalistic face of terrorism. A theoretical context and selected examples
- 157 *Tomasz Klin*, Perspektywy Europy Środkowo-Wschodniej w globalnym ładzie międzynarodowym
- 177 *Magdalena Karolak-Michalska*, Diversified socioeconomic structure of multi-ethnic society as a determinant of ethno-political management in Eastern European Countries
- 197 *Magdalena Lorenc*, „Trup w szafie” – krytycznie o bezkrytycznym Muzeum Stalina w Gori
- 219 *Kinga Smoleń*, Wpływ wojny hybrydowej w Syrii na pozycję Kurdów w regionie Bliskiego Wschodu
- 239 *Paweł Malendowicz*, Substantialist state phobia in contemporary political thought

OCENY I OMÓWIENIA

- 253 Anne Marie Thiesse, Powstawanie tożsamości narodowych. Europa w wiekach XVIII-XX (omów. *Rafał Dobek*)
- 257 Andrzej Mania, Department of State i Foreign Service w polityce zagranicznej USA lat gorącej i zimnej wojny, 1939-1989 (omów. *Jadwiga Kiwerska*)

Szanowni czytelnicy „Przeglądu Zachodniego”,

stulecie dzielące nas od podpisania traktatu wersalskiego i powstania Ligi Narodów kieruje myśl ku systemom światowej współpracy i bezpieczeństwa, zarówno w doświadczeniu historycznym, dalekosiężnych konsekwencjach, jak i współczesnych realiach. **Ład wersalski** nie uchronił ludzkości przed kolejną wojną światową ani konfliktami i podziałami, a mimo to ostatni wiek był równocześnie epoką kooperacji, budowania instytucji integracyjnych oraz formalizowania norm współpracy i odpowiedzialności podmiotów porządku międzynarodowego. Spuścizna przyjętych przed wiekiem rozwiązań w dużej mierze determinuje współczesność, o czym przekonują publikowane studia dotyczące polityki i pozycji Stanów Zjednoczonych, dyplomacji czy porządku handlowego. Jednocześnie w wielu zakątkach globu żywe pozostają problemy etniczne czy napięcia pomiędzy strukturami państwowymi a narodami, a doświadczenie historycznych potęg – także destrukcyjnych dla własnych czy sąsiednich społeczeństw – w zadziwiający sposób fascynuje i skłania do bezkrytycznej pamięci. W istocie więc nadal żyjemy w cieniu tej dychotomicznej wersalskiej spuścizny, a stanowiące jej część umiejętność porozumienia, pokojowej współpracy oraz troska o bezpieczeństwo pozostają aktualnymi zadaniami. Taką diagnozę dokumentują prezentowane w tomie opracowania, ukazujące współczesny **ład światowy** jako mozaikę niełatwych wyzwań.

Nie znaczy to jednak, że doświadczenie powersalskiego stulecia poszło na marne. Starania o pokojowe rozwiązywanie konfliktów czy regulowanie sporów terytorialnych, międzynarodowy wymiar sprawiedliwości, współpraca regionalna sięgająca tak zaawansowanych instytucji integracyjnych, jak Unia Europejska, a także system ochrony praw człowieka to dokonania ciągle niedoskonałe, ale wyrosłe w odpowiedzi na trudny wiek XX. Wpływają one na relacje polityczne, kształtują stosunki międzynarodowe i ludzką świadomość, są wzorcami do naśladowania, jak np. docenione także poza Europą porozumienie polsko-niemieckie.

Powersalskie stulecie obfitowało w dramaty i trudności. Może jednak zbyt mało uwagi kierujemy na te pozytywne i twórcze reakcje, jakie za sobą pociągnęło? Co więcej – może podobnym zaniechaniem obarczona jest obecna sytuacja globalna, przytłoczona starymi i nowymi problemami, wywołującymi sporą bezradność. Poszukując recept dla współczesnego ładu światowego, warto zastanowić się nad doświadczeniami ładu wersalskiego.

Natalia Jackowska

